ВІДГУК

офіційного опонента, доктора медичних наук, професора,
завідувача кафедри терапевтичної стоматології
Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова
Шінкарук-Диковицької Марії Михайлівни
на дисертаційну роботу С. В. Хлєбас «Клініко-лабораторне обґрунтування застосування медикаментозної терапії при лікуванні деструктивних форм періодонтитів" подану на здобуття
наукового ступеня кандидата медичних наук
за спеціальністю 14.01.22 — стоматологія
до спеціалізованої вченої ради Д 26.613.09 при Національній медичній академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика МОЗ України

І. Актуальність теми.

За сучасними статистичними даними у структурі надання стоматологічної допомоги лікування інфекційно-запальних процесів у періапікальних тканинах складає близько 31 % від загальної кількості звернень до закладів охорони здоров'я. Як свідчать наукові дані, це викликає порушення функціонування не лише зубощелепної системи, а впливає на здоров'я людини в цілому. Спрогнозувати певну соматичну патологію можливо ще на до клінічному етапі, маючи дані популяційних досліджень частоти хронічного періодонтиту в даному регіоні. Важливим аспектом при лікуванні інфекційно-запальних процесів у періапікальних тканинах є зменшення мікробного навантаження при умові якісної та ефективної деконтамінації системи кореневих каналів. Сучасні методи дослідження видового складу мікроорганізмів інфікованого кореневого каналу дозволяють реєструвати його постійні зміни та формування нових мікробних асоціацій. Мікробіологічні дослідження показали, що при періодонтитах домінують анаеробні бактеріальні популяції.

Саме тому вивчення властивостей біоплівки системи кореневих каналів, визначення чутливості патогенних мікроорганізмів до антибактеріальних засобів стосовно впливу медикаментозних композицій, які містять антибіотики, на біоплівку та необхідність підвищення ефективності ендодонтичного лікування стало основою для планування та проведення даної дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконувалась згідно з планом науково-дослідної роботи кафедри стоматології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика «Клініко-лабораторне обґрунтування застосування сучасних медичних технологій в комплексному лікуванні та реабілітації основних стоматологічних захворювань» (державний реєстраційний номер 0111U002806, термін виконання 2011–2016 рр. та державний реєстраційний

номер 0117U006451, термін виконання 2017–2021 рр.). Здобувач є безпосереднім виконавцем окремих частин зазначеної теми.

II. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна

Дисертаційна робота С. В. Хлєбас присвячена підвищенню якості лікування деструктивних форм періодонтитів шляхом удосконалення медикаментозної обробки кореневих каналів розробленими антибактеріальними композиціями та обґрунтуванню їх ефективності при лікуванні хронічного гранулематозного періодонтиту за допомогою сучасних клініко-лабораторних досліджень. Для вирішення даної наукової задачі автором поставлені конкретні мета і 6 завдань дослідження. Дисертаційна робота С. В. Хлєбас виконана на сучасному науковому рівні та достатньому клінічному та лабораторному матеріалі (542 особи, з них 255 чоловічої статі та 287 жіночої, віком від 25 до 59 років) і дозволяє отримати достовірні результати, які оброблені математичними методами за допомогою персональних комп'ютерів. Використані методи дослідження адекватні меті та завданням дослідження. Представлений у роботі ілюстративний матеріал повністю підтверджується результатами досліджень. Висновки відображають основний зміст дисертації, практичні рекомендації науково обґрунтовані.

Робота базується на системному підході до вирішення визначеного метою актуального питання, є комплексним дослідженням та складається з чотирьох етапів (двох клінічних та двох лабораторних). На першому клінічному етапі проводили визначення поширеності хронічних форм періодонтитів у стоматологічних пацієнтів в залежності від віку та статі. На першому лабораторному етапі проводили цитохімічне дослідження мікробного біофільму кореневих каналів зубів із деструктивними формами періодонтитів. На другому лабораторному етапі розробляли медикаментозні композицій для підвищення ефективності медикаментозної обробки кореневих каналів. На другому клінічному етапі обґрунтовували ефективність застосування розроблених медикаментозних композицій на основі 2,5% тетрацикліну та на основі 2% хлоргексидину при одноетапному та двоетапному лікуванні ХГП.

Дослідження були виконані з дотримання основних положень GCP (1996 р.) Конвенції Ради Європи про права людини та біомедицину (від 04.04.1997), Гельсінської декларації Всесвітньої медичної асоціації про етичні принципи проведення наукових медичних досліджень за участю людини (1964–2013 рр.), наказу МОЗ України № 690 від 23.09.2009 р. та № 616 від 03.08.12 р.

Обстеження основної групи хворих здобувач самостійно виконала на базі кафедри стоматології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика та приватного підприємства «Стоматологічний науково-клінічний центр Стаміл». Дисертант особисто виконала клінічний етап роботи, який включав відбір, обстеження та лікування хворих. Мікробіологічні дослідження виконувалися в бактеріологічної лабораторії ТОВ «Астерія Нова» МКЛ №10 м. Одеси, цитохімічні дослідження – в Інституті молекулярної

біології та генетики НАН України.

Велика кількість ілюстративного матеріалу (64 рисунки та 14 таблиць) доповнює текст дисертації та підвищує його інформативність. Наукові положення дисертації та висновки до кожного розділу логічно випливають із результатів дослідження. Отже, результати дисертаційної роботи є об'єктивними та можуть бути використані в практичній роботі.

Дисертаційній роботі С.В. Хлєбас притаманні науково-методичний рівень досліджень, достатній об'єм фактичного матеріалу, що дозволило авторові обґрунтувати низку нових теоретичних положень і конкретних практичних рекомендацій.

Дисертантом уточнено поширеність різних форм хронічних періодонтитів у стоматологічних пацієнтів у залежності від віку та статі та обґрунтована необхідність застосовувати удосконалені схеми медикаментозної обробки інфікованих кореневих каналів при проведенні одноетапного та двоетапного ендодонтичного лікування у пацієнтів з деструктивними формами періодонтитів.

Наукова цінність та практична значимість роботи полягає у тому, що автором уперше було досліджено цитохімічні аспекти мікробних пейзажів при деструктивних процесах у періапікальній ділянці із використанням специфічних цитологічних барвників і візуалізацією за допомогою конфокального лазерного скануючого мікроскопу Leica TCS SPE на базі інвертованого мікроскопу DMi8 (Leica Microsystems). Зокрема, було досліджено вміст позаклітинної ДНК та бактеріальних амілоїдних фібрил у матеріалі зіскобу тканин стінки кореневого каналу отриманих із різних його ділянок. Уперше визначено загальну метаболічну активність та біологічні властивості мікробного біофільму в кореневих каналах у пацієнтів з ХГП отриманих з різних ділянок кореневого каналу та проведено дослідження серед пацієнтів з деструктивними формами хронічних періодонтитів сучасними цитохімічними методами для встановлення ролі некультивованих бактерій при ураженні періапікальних тканин зуба.

Розроблено медикаментозні композиції на основі 2,5% тетрацикліну та на основі 2% хлоргексидину, до яких чутливі мікроорганізми інфікованих кореневих каналів, що підтверджується проведеними лабораторними дослідженнями.

Запропоновано удосконалені схеми медикаментозної обробки інфікованих кореневих каналів при проведенні одноетапного та двоетапного ендодонтичного лікування у пацієнтів з деструктивними формами періодонтитів. Клініко-лабораторними та рентгенологічними дослідженнями доведено ефективність застосування медикаментозної композиції на основі тетрацикліну на етапі інструментальної обробки кореневих каналів ручними та ротаційними інструментами при одноетапному та двоетапному

ендодонтичному лікуванні, а також застосування медикаментозної композиції на основі хлоргексидину для тимчасової обтурації при проведенні ендодонтичного лікування у декілька етапів.

Результати проведених досліджень мають теоретичне та практичне значення в стоматології. Ефективність застосування розроблених медикаментозних композицій ґрунтується на результатах клініко-лабораторних та клініко-рентгенологічних досліджень при проведенні ендодонтичного лікування хронічних деструктивних процесів в періапікальній ділянці.

За результатами проведених досліджень встановлено, що застосування медикаментозної композиції на основі тетрацикліну покращує прогнози при проведенні одноетапного ендодонтичного лікування хронічних періодонтитів. При проведенні ендодонтичного лікування у два етапи після препарування кореневого каналу по вище зазначеній методиці для його тимчасового заповнення (обтурації) доцільно застосовувати медикаментозну композицію на основі 2% хлоргексидину, яка діє на основні періодонтопатогени.

Використання розроблених медикаментозних композицій сприяє швидшій редукції патологічних змін у періапікальній ділянці та підвищує якість лікування.

Основні наукові та практичні положення виконаної дисертаційної роботи впроваджено в навчальний процес кафедри стоматології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика. Удосконалені схеми лікування впроваджено в лікувально-діагностичний процес ПП «Стоматологічний науково-клінічний центр Стаміл», КНП «Київська стоматологічна поліклініка», КНП «Черкаська обласна стоматологічна поліклініка Черкаської обласної ради» та КНП «Черкаська міська стоматологічна поліклініка».

ІІІ. Оцінка змісту роботи, її значення в цілому та зауваження

Дисертаційне дослідження С. В. Хлєбас на тему: «Клініко-лабораторне обґрунтування застосування медикаментозної терапії при лікуванні деструктивних форм періодонтитів» оформлена згідно останніх вимог МОН України (Наказ № 40 від 12.01.17 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації»). Вона побудована за класичною схемою, основний текст роботи викладений українською мовою на 178 сторінках комп'ютерного друку. Складається з анотації, переліку умовних позначень, вступу, огляду літератури, матеріалів та методів дослідження, 3 розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів дослідження, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел, в який увійшли 39 вітчизняних та 114 іноземних авторів. Дисертаційна робота ілюстрована 64 рисунками та 14 таблицями. За темою дисертації опубліковано 7 друкованих праць, з них 5 статей у наукових фахових виданнях України, 2 статті у зарубіжних виданнях. В опублікованих працях викладено всі основні положення дисертаційного дослідження.

В **анотаціях** на державній та англійській мовах, які викладені на 14 сторінках, представлені основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та практичного значення роботи. Наприкінці анотацій наведено список публікацій здобувача за темою дисертації.

У **«Вступі»**, викладеному на 9 – ти сторінках, дисертант строго дотримується послідовності написання, обґрунтовує актуальність обраної теми, чітко формулює мету та завдання, аргументує вибір методів дослідження, а також визначає об'єкт та предмет досліджень, важливість її вирішення для сучасної стоматології. Мета і завдання, відповідають темі дисертаційної роботи і є науково обґрунтованими. Обрані методи досліджень є адекватними до поставлених завдань, сучасні, інформативні і не викликають заперечень. Автором також представлено наукову новизну, практичне значення отриманих результатів та особистий внесок у виконанні даного дослідження. Зауважень немає.

Розділ 1 «Огляд літератури» складається з чотирьох підрозділів: перший присвячено питанням актуальності теми, другий - сучасним етіопатогенетичним аспектам ураження тканин порожнини зуба та періапікальних тканин; ролі біоплівки інфікованого кореневого каналу в розвитку періапікальної патології; третій – сучасним даним про засоби та методи дезінфекції кореневих каналів, а саме засобам для іригації кореневих каналів; для хімічного розширення кореневих каналів; для тимчасового пломбування кореневих каналів та антисептичних пов'язок. Окремо виділені альтернативні методи медикаментозної обробки кореневих каналів та проведений порівняльний аналіз ефективності застосування засобів для медикаментозної обробки кореневих каналів при деструктивних формах періодонтитів. Висвітлена ефективність медикаментозної обробки кореневих каналів при поєднаному застосуванні засобів для дезінфекції при лікуванні деструктивних форм періодонтитів. Розглянуті етапність, помилки та ускладнення при проведенні лікування деструктивних форм періодонтитів. В цілому розділ викладено повно, містить сучасні вітчизняні і зарубіжні літературні джерела переважно за останні 10 років.

Основні положення розділу висвітлені в 1 публікації у фаховому закордонному виданні. Автором критично оброблена значна кількість літературних джерел і наукових публікацій останніх років. Розділ зауважень не викликає.

У розділі 2 «Матеріали і методи дослідження» представлено загальну методологію, охарактеризовано матеріали і методи клінічного дослідження, наведено сучасні методики лабораторних методів дослідження. Визначено поширеність різних форм хронічних періодонтитів у стоматологічних пацієнтів в залежності від віку та статі. Детально охарактеризована лабораторна частина з визначенням періодонтопатогенних бактерій в інфікованому кореневому каналі. Вивчали етіопатогенетичну роль мікробіоти в розвитку деструктивних

форм періодонтиту, визначали структуру, відносну біомасу біофільму та метаболічну активність мікроорганізмів на різних ділянках кореневого каналу. Лабораторні методи дослідження включають: цитологічні методи дослідження мікробного біофільму на різних ділянках інфікованого кореневого каналу; розроблення медикаментозних композицій на основі тетрацикліну та на основі хлоргексидину і визначення in vitro чутливості патогенних мікроорганізмів до запропонованих медикаментозних композицій; обґрунтування ефективності застосування розроблених медикаментозних композицій на основі 2,5 % тетрацикліну та на основі 2% хлоргексидину у комплексному лікуванні ХГП.
Охарактеризовані етапи клінічного дослідження, яке проводили за загальноприйнятими методиками. Індексну оцінку стану порожнини рота оцінювали за допомогою індексу КПВ (сума зубів із карієсом, пломбованих та видалених), індексу гігієни Грін-Вермільйона та папілярно-маргінально-альвеолярного індексу. Стан зубів та кісткової тканини навколо них досліджували за допомогою прицільної періапікальної рентгенографії зубів та сегментної конусно-променевої комп'ютерної томографії зубів. На рентгенівських знімках оцінювали стан кісткової тканини в періапікальній зоні (наявність деструкції, форма, розміри (площа дефекту) та визначали періапікальний індекс (PAI) з модифікацією за Соловйовою. Визначення площі дефекту періапікального ураження проводили за стандартною формулою визначення площі неправильного круга $S = \pi*A*B$, де А – радіус найменшого діаметру, В – радіус найбільшого діаметру вогнища ураження, π – 3,14. Визначення індексу PAI та площі дефекту періапікального ураження проводили до лікування та після лікування через 6, 12 та 24 місяці.
Проведено обґрунтування ефективності застосування розробленої медикаментозної композиції на основі 2,5% тетрацикліну при одноетапному лікуванні ХГП; на основі 2% хлоргексидину при двоетапному лікуванні ХГП та ефективність їх поєднаного застосування при двоетапному лікуванні ХГП. Надано характеристику статистичних методів, що застосовувались для обробки та аналізу результатів дослідження. Загалом розділ представлено інформативно, чітко у відповідності до завдань дослідження. Основні положення розділу висвітлені в 4 публікаціях у фахових наукових виданнях, рекомендованих МОН України та 1 у закордонних виданнях, зауважень немає.

У розділі 3 «Поширеність різних форм хронічних періодонтитів у стоматологічних пацієнтів в залежності від віку та статі» дисертанткою представлено результати стоматологічного обстеження пацієнтів, де визначено поширеність різних форм хронічних періодонтитів у стоматологічних пацієнтів; поширеність в залежності від віку; гендерні особливості поширеності різних форм хронічних періодонтитів та гендерні особливості поширеності різних форм хронічних періодонтитів у стоматологічних пацієнтів в залежності від віку.

Для визначення поширеності хронічних форм періодонтитів у залежності від віку та статі всіх обстежених пацієнтів було розподіллено в залежності від гендерної приналежності, а також на осіб молодого та середнього віку згідно з класифікацією Всесвітньої організації охорони здоров'я, відповідно до якої особи молодого віку – від 25 до 44 років, а середнього віку – 45–59 років.

Встановлено, що частота наявності хронічних форм періодонтитів у стоматологічних пацієнтів становить 34,13%. Найчастіше серед хронічних форм періодонтитів зустрічався гранулематозний періодонтит (23,06%), а найменше фіброзний періодонтит (5,17%). В структурі хронічних періодонтитів ХГН складав 63,64%. Результати дослідження продемонстрували відсутність достовірної різниці частоти виникнення хронічних форм періодонтитів між особами молодого (34,54%) та середнього віку (32,32%).

Також, не було виявлено достовірної різниці ХГП, хронічного гранулюючого та фіброзного періодонтитів в залежності від віку. У пацієнтів чоловічої статі наявність гранулематозного періодонтиту була достовірно вищою, порівняно із пацієнтами жіночої статі. Основні положення розділу висвітлені в 2 публікаціях у фахових наукових виданнях, рекомендованих МОН України. В цілому розділ представлений інформативно.

Розділ 4 «Цитохімічний аналіз мікробного біофільму кореневих каналів та розроблення антибактеріальних композицій на основі тетрацикліну та на основі хлоргексидину для лікування деструктивних форм періодонтитів» складається з 3 підрозділів. Перший розділ: цитохімічний аналіз метаболічної активності, структурних особливостей та біологічних властивостей мікробного біофільму на різних ділянках інфікованого кореневого каналу- цікавий для розуміння діагностики специфічної періодонтопатогенної мікрофлори, автором представлена оцінка всіх лабораторних методів дослідження з визначенням їх сильних сторін в діагностиці. В другій частині автор описує розроблення антибактеріальних композицій на основі тетрацикліну та на основі хлоргексидину для медикаментозної обробки кореневих каналів при лікуванні хронічних деструктивних періодонтитів та визначення in vitro чутливості патогенних мікроорганізмів до запропонованих антибактеріальних композицій. Описане розроблення антибактеріальної композиції на основі тетрацикліну та на основі хлоргексидину для медикаментозної обробки кореневих каналів при лікуванні хронічних деструктивних періодонтитів. В третій частині, проводиться порівняльна оцінка антибактеріальної активності розроблених медикаментозних композиції на основі 2,5% тетрацикліну та на основі 2% хлоргексидину з існуючими на ринку медикаментозними засобами.

Для дослідження антибактеріальної ефективності розроблених медикаментозних композицій застосовували лабораторно-мікробіологічні методи дослідження (класичний мікробіологічний аналіз, цитологічне

дослідження за допомогою прямої мікроскопії цитологічного препарату, забарвленого за Грамом та за Романовським-Гімзою). Бактерицидну властивість медикаментозних композицій вивчали за затримкою росту мікроорганізмів відібраних чистих культур (тест-культури) бактерій, які є типовими представниками умовно-патогенної мікрофлори інфікованих кореневих каналів. Методом флуоресцентної цитохімічної мікроскопії проводили дослідження цитохімічних особливостей мікробного біофільму кореневого каналу при ХГП за допомогою лазерного скануючого мікроскопу (КЛСМ) Leica TCS SPE на базі інвертованого мікроскопу DMi8 (Leica Microsystems).

Таким чином, в досліді in vitro встановлено різні за ефектом бактерицидні властивості досліджуваних медикаментозних засобів. З огляду на результати проведених мікробіологічних досліджень in vitro і провівши інтерпретацію результатів оцінки чутливості штамів бактерій перевагу слід віддавати тетрациклінвмісним медикаментозним композиціям, які проявили найвищу активність щодо всього спектру мікроорганізмів інфікованого кореневого каналу, а також медикаментозній композиції на основі 2% хлоргексидину. Отже, володіючи вираженими антибактеріальними властивостями розроблені медикаментозні композиції на основі 2,5% тетрацикліну та на основі 2% хлоргексидину можуть підвищити ефективність медикаментозної обробки кореневих каналів при лікуванні деструктивних форм періодонтитів. Основні положення розділу висвітлені в 1 публікації у фаховому науковому виданні, рекомендованому МОН України. Розділ добре ілюстрований таблицями та рисунками.

Розділ 5 «Обґрунтування ефективності застосування розроблених медикаментозних композицій на основі 2,5% тетрацикліну та на основі 2% хлоргексидину при одноетапному та двоетапному лікуванні хронічного гранулематозного періодонтиту» складається з трьох підрозділів. В першому проведено обґрунтування ефективності застосування розробленої медикаментозної композиції на основі 2,5% тетрацикліну при одноетапному лікуванні ХГП клініко-рентгенологічними методами. В другому-обґрунтування ефективності застосування розробленої медикаментозної композиції на основі 2 % хлоргексидину при двоетапному лікуванні ХГП клініко-рентгенологічними методами. В третьому - обґрунтування ефективності поєднаного застосування розроблених медикаментозних композицій на основі 2,5% тетрацикліну та на основі 2 % хлоргексидину при двоетапному лікуванні ХГП клініко-рентгенологічними та цитохімічними методами.

Отже, застосування розробленої медикаментозної композиції на основі 2,5% тетрацикліну при одноетапному лікуванні ХГП сприяло зменшенню деструктивних проявів у періапікальній ділянці, що проявлялось достовірно вищою редукцією площі періапікального ураження через 6 та 12 місяців після

лікування у пацієнтів ІА підгрупи, порівняно із пацієнтами ІБ; при двоетапному лікуванні ХГП сприяло зменшенню деструктивних проявів у періапікальній ділянці, що проявлялось достовірно швидшим зменшенням площі періапікального ураження через 6 та 12 місяців після лікування у пацієнтів ІІА підгрупи, порівняно із пацієнтами ІІВ підгрупи. Клініко-рентгенологічними та цитохімічними методами дослідження доведено високу ефективність поєднаного застосування медикаментозних композицій на основі 2,5% тетрацикліну та на основі 2% хлоргексидину при двоетапному лікуванні ХГП, що проявляється суттєвим зниженням біомаси мікробіоти кореневого каналу, метаболічної активності мікроорганізмів та достовірним зменшенням площі періапікального ураження через 6 та 12 місяців після лікування, порівняно із пацієнтами, яким не застосовували дані композиції.

Основні положення розділу висвітлені в 3 публікаціях: з яких 2 у фахових наукових виданнях, рекомендованих МОН України, 1– у закордонних виданнях.

Розділ «Аналіз і узагальнення результатів досліджень» представляє собою резюме всієї роботи. У ньому приведене обґрунтоване обговорення результатів проведених досліджень, висвітлює теоретичну і практичну значимість отриманих результатів для наукової і практичної стоматології. Висновки витікають із проведених автором досліджень. Запропоновані практичні рекомендації відображають отримані результати дослідження. Загалом, отримані результати добре статистично опрацьовані і можуть бути використані в практичній стоматології. Список використаних джерел є достатньо повним та віддзеркалює основний зміст дисертації. В обов'язковому додатку до дисертації подано список публікацій здобувача за темою дисертації та відомості про апробацію результатів дисертації – назви конференцій, місце і дата їх проведення з наведенням форми участі здобувача. Опубліковані роботи повністю відображають основний зміст дисертації. Автореферат дисертації написаний згідно вимог МОН України, його зміст відповідає суті й основним положенням дисертації, які виносяться на захист.

Недоліки дисертації та автореферату щодо їх змісту та оформлення.

В цілому робота написана добре. Легко сприймаються результати проведених досліджень, гарно ілюстрована. Подекуди автор будує дуже довгі речення, що дещо ускладнює сприйняття матеріалу. Трапляються поодинокі стилістичні та орфографічні помилки. Слід відзначити, що окремі недоліки дисертації жодною мірою не знижують цінності роботи. Принципових зауважень щодо змісту роботи немає, її результати повною мірою відображені в авторефераті, який також оформлений правильно, заперечень та зауважень не викликає. При ознайомленні з дисертаційною роботою виникли декілька запитань, які не носять принципового характеру, проте потребують додаткового пояснення. В плані дискусії прошу дати відповіді на такі

запитання:

1. Де Ви проводили цитохімічне дослідження та як його результати можна використати в практичній охороні здоров'я. Чи це лише для наукового обґрунтування результатів дослідження?
2. За якою формулою проводили визначення площі дефекту періапікального ураження?
3. Яка можливість застосування удосконаленого протоколу медикаментозної обробки інфікованих кореневих каналів для широкого стоматологічного загалу?

Заключення.

Дисертаційна робота Хлєбас Світлани Василівни на тему «Клініко-лабораторне обґрунтування застосування медикаментозної терапії при лікуванні деструктивних форм періодонтитів», представлена на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.22 – «Стоматологія» є завершеним науковим дослідженням, в якому наведене теоретичне узагальнення і нове вирішення актуальної задачі сучасної стоматології, що полягає у підвищенні ефективності медикаментозної терапії при лікуванні деструктивних форм періодонтитів.

За своєю актуальністю, метою і завданням дослідження, достовірністю і обґрунтованістю отриманих результатів, висновків і практичному значенню дисертація Хлєбас Світлани Василівни на тему «Клініко-лабораторне обґрунтування застосування медикаментозної терапії при лікуванні деструктивних форм періодонтитів», представлена на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук повністю відповідає вимогам пункту 11 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМ №656 від 19.08.2015р. і №1159 від 30.12. 2015р.) та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. №40 "Про затвердження вимог до оформлення дисертації", а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.22 – стоматологія.

Підпис Шінкарук-Диковицької М.М.
завіряю
ст. інсп. відділу кадрів
Вінницького національного
медичного університету
ім. М.І. Пирогова
Коденчук
20 р.

Офіційний опонент
завідувач кафедри
терапевтичної стоматології
Вінницького національного медичного
університету ім. М. І. Пирогова
доктор медичних наук, професор ***М. М. Шінкарук-Диковицька***